

Závody browserů

Vzpomínáte na konec minulého století, kdy Netscape a Microsoft chrlily jednu verzi prohlížeče za druhou ve snaze získat **CO NEJVĚTŠÍ PODÍL NA TRHU?** Zdá se, že se minulost opakuje.

PETR KRATOCHVÍL

Internet je jednou z mála oblastí, kde Microsoft zaspal dobu. Do oblasti browserů vyrážel z pozice vysmívaného outsidera. Zde totiž jasně dominoval Netscape a amatérským pokusům o kvalitní browser (IE s číslem 1 a 2) se u konkurence jen smáli. A právě tak začala válka browserů. Microsoft neuvěřitelně „zabral“ a třetí verze jeho prohlížeče už byla měřitelná s konkurencí. A čísla se začala měnit...

Otázkou sice stále zůstává, nakolik měla měnit se statistiky „na triku“ integrace MSIE do Windows 95, pro většinu uživatelů však byl Internet Explorer od verze 4.x jednoznačně lepším prohlížečem. V červnu 1998 měl Netscape podíl na trhu už jen lehce přes 40 % a bylo jen záležitostí času, kdy jej Internet Explorer pošle do zapomnění...

Nahoru i dolů

Jsou to přibližně čtyři roky, co měl Internet Explorer podíl na trhu více než 90 %. Ano, naprostá většina uživatelů surfovala pomocí browseru Microsoftu a slovo konkurence pomalu mizelo ze slovníků surfařů. O rok později se „rozjel“ Firefox a zanedlouho se z „mělkého hrobu“ vyhrabala i Opera. Již čtyři roky pomalu klesá podíl Internet Exploreru a roste počet (i podíl) konkurence. Za poslední rok se tempo vývoje prohlížečů ještě zrychlilo a zdá se, že tu máme novou válku browserů. Tentokrát ovšem nikoliv ve stylu jeden proti jednomu, ale

všichni proti Internet Exploreru. Ten má situaci o to horší, že za Firefoxem a Operou (které jsou navíc ve skvělé formě) čekají na svou šanci další browsery. Odhadovat výsledky tohoto boje si dnes nikdo netroufá, my se alespoň pokusíme odhadnout šance jednotlivých bojovníků. Postavili jsme proti sobě tři nejsilnější a prozradíme vám, kdo má šanci stát se vítězem.

Jak jsme testovali

Hned v úvodu je nutné podotknout, že náš „test“ není úplně fér. Zatímco Firefox a Opera nastupují do zápasu s „ostrými“ verzemi, Internet Explorer je prozatím v jakési „beta verzi. Slovíčko „jakési“ by mělo naznačit, že ačkoliv Microsoft tento produkt označuje jako „betu“, některé rysy naznačují, že jde spíše o propracovanější „alfu“. V případě Firefoxu jsme do testu nasadili verzi 3 a Opera se pokusila prorazit s verzí 9.51.

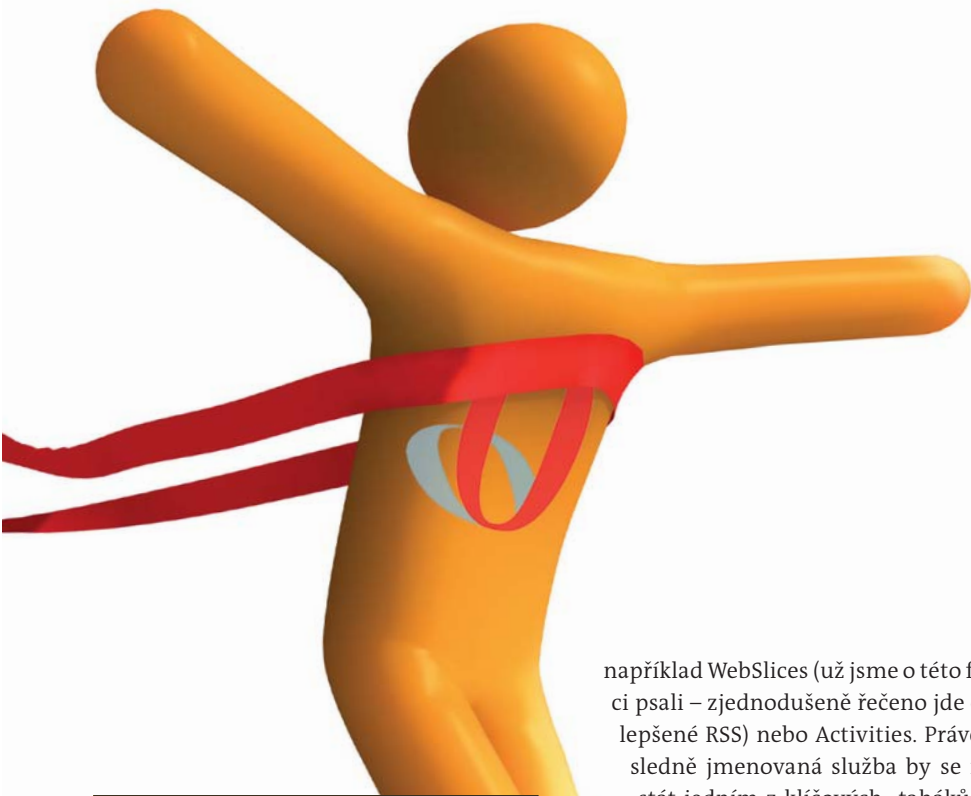
Nejprve jsme všechny prohlížeče podrobili důkladným měřením z hlediska rychlosti a systémových nároků. Pro větší objektivitu probíhala měření na spíše podprůměrném počítači s procesorem Celeron 2,5 GHz a 512

MB operační paměti. Poté jsme při běžném surfování zkoumali stabilitu browserů, zjišťovali jsme bezpečnostní problémy a nakonec jsme hodnotili uživatelskou přívětivost. Je pochopitelné, že část testu je ovlivněna subjektivním pohledem, pokud vás však zajímají především fakta, vše důležité najdete v tabulce. A nyní již vzhůru do ringu.

Internet Explorer 8

Je v maximálním zájmu Microsoftu, aby Internet Explorer 8 zaujal surfaře natolik, aby se alespoň zastavil pokles zájmu o browsery z Redmondu. Avšak už při instalaci osmá verze nic takového nenaznačuje. Zatímco u konkurence je o instalaci zbytečné psát (pár kliknutí a konec), u Internet Exploreru jde o poměrně zdoluhavou záležitost. Na našem testovacím stroji trvala téměř pět minut – stahování updatů, kontrola „stavu systému“... zkrátka nic příjemného. I bez povolení nesmyslných kontrol trvala instalace více než dvakrát tak dlouho než u konkurenčních produktů (1 minutu a 43 sekund). Korunu všemu nasadil vynucený restart...

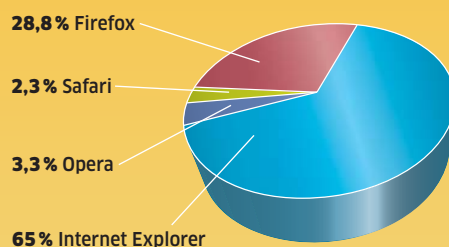

Statistiky browserů

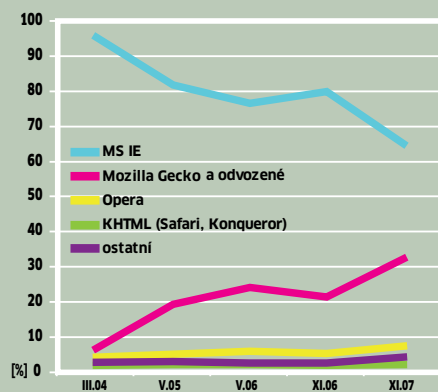
Snad jen starší surfari si vzpomenu na internetové bitvy Internet Explorer versus Netscape a na pozdější dominanci IE. Většina z nás má ale ještě v živé paměti zmrtvýchvstání Opery a překvapivou „jízdu“ Firefoxu. Jak to vypadá na poli prohlížečů nyní?

Podle statistik francouzské firmy XITI Monitor (www.xitimonitor.com) vzrostl v Evropě podíl Firefoxu za poslední rok téměř o 6 % (na 28,8) a podíl Internet Exploreru klesl na 65 procent. Nepatrně stoupá i podíl Opery (3,3 procenta) a Safari (2,3 procenta).

České statistiky jsou ještě zajímavější. Podle služby pro měření návštěvnosti internetových stránek Navrcholu (která monitoruje situaci na trhu browserů již od roku 2004) je u nás podíl Firefoxu vyšší než v zahraničí. Jeho podíl na konci loňského roku dosahoval téměř 30 %, zatímco Microsoft Internet Explorer je využíván v 63 % případů. To je o téměř 15 procentních bodů méně než v předchozích měřeních. Poměr obou hlavních konkurentů, kteří pro sebe uchvátí téměř 93% podíl mezi prohlížeči, je tak mnohem těsnější. Více informací na www.iinfo.cz/tiskove-centrum/tiskove-zpravy/navrcholu-prohlizece-2007/.

STATISTIKA PROHLÍŽEČŮ

Browser	III.04	V.05	V.06	XI.06	XI.07
MS IE	92,90%	79,25%	74,17%	77,36%	62,57%
Mozilla Gecko a odvozené	4,34%	16,89%	21,65%	18,99%	29,90%
Opera	1,83%	2,71%	3,48%	2,95%	4,95%
KHTML (Safari, Konqueror)	0,42%	0,55%	0,54%	0,47%	0,62%
ostatní	0,51%	0,60%	0,16%	0,23%	1,96%

SHRNUTÍ

Jednoznačným vítězem testu je tentokrát Opera. Nejrozsáhlejší nabídka praktických funkcí, rychlost a především mnohem lepší uživatelská přívětivost ji jednoznačně pasují do role našeho favorita. Firefox sice skončil druhý, ale se správnými rozšířeními zůstává i nadále výbornou volbou. A Internet Explorer 8? Zdá se, že vývojářům v Redmodu dochází fantazie, síly a především trpělivost. Když se se svými browserem posunou o krok vpřed, konkurence udělá kroky dva a jako bonus přidá dvojnásobek funkcí. Opravdu Microsoft na víc nemá?

Pro úplnost je nutné dodat, že Internet Explorer 8 při instalaci nahrazuje starší verzi (nelze je tedy provozovat paralelně), ale po odinstalování se vše vrátí do „původního“ stavu.

Na první pohled se v samotném browseru nic nezměnilo, uživatelé si maximálně všimnou nového tlačítka Emulace IE7, které má za úkol přepínat na „staré“ vykreslovací jádro. To se čas od času hodí – přestože to nové je o poznání rychlejší, na některých stránkách má stále ještě problémy, a to jak se správným zobrazením, tak se stabilitou. Druhou drobností, které si lze všimnout na první pohled, je adresní lišta. V ní je totiž zvýrazněna doména, zbytek adresy je šedý. Poměrně snadno tak lze zaregistrovat přechod na jiný web.

Mnohem více novinek je před zraky obyčejných uživatelů skryto a využijí je spíše náročnější surfari. Do této kategorie patří

například WebSlices (už jsme o této funkci psali – zjednodušeně řečeno jde o vylepšené RSS) nebo Activities. Právě poslední jmenovaná služba by se měla stát jedním z klíčových „taháků“ nového browseru. Jde totiž o pokročilé služby kontextové nabídky, které by měly dokázat zajímavé věci. Například pokud označíte určitý text, pomocí Activities (a Live Maps) by vám měly být nabídnuty k němu se vztahující zeměpisné informace. V beta verzi ale měla tato funkce ještě problémy, a to při nepřesně označeném textu nebo s českými znaky. Dále by Activities měly pomáhat při blokování, překládání textů nebo vyhledávání zvýrazněných slov. V oblasti bezpečnosti uživatelé ocení vylepšený phishingový filtr, vývojáři zase doplněk Developer Tools. V beta verzi jsme ocenili i novinku jménem Automatic Crash Recovery, která dokáže po pádu obnovit ztracené stránky i nastavení. Novinka s pořadovým číslem osm se již také vypořádá s testem ACID 2. Z dalších vylepšení stojí za zmínku ještě zdokonalená správa rozšíření (Add-on) nebo lepší lišta pro oblíbené stránky.

ZÁVĚR: Těch několik málo novinek může jen stěží přetáhnout uživatele Firefoxu či Opery, obzvlášť když si uvědomíme, že oba tyto konkurenti jsou rychlejší. Pokud se ale Microsoftu podaří ve finální verzi dotáhnout novinky do stadia použitelnosti, bude IE8 více než rovnocenným soupeřem starších verzí Firefoxu a Opery.

Opera 9.51

První zkušební verze Opery 9.5 spatřila světlo světa již v září loňského roku, ale teprve nyní je k dispozici ostrá verze. Vyplatilo se čekání?

Smutné: Internet Explorer 8 ve srovnání s konkurencí opět zaostává.

Novinky: Nový Firefox nabízí lepší správu doplňků i stahování.

Překvapivé: Opera přestává být komplikovaným monstrem a vydala se cestou Firefoxu.

Ze všech tří dnešních soupeřů lze u Opery nejnázřejněji obhajovat přívlastek „nová“. Hned na první pohled ji totiž rozeznáte od jejího předchůdce. Mezi příznivci Opery se opět rozpoutaly diskuse na téma „nový skin“, my ale povrchní nebudeme a raději se podíváme rovinnou „pod kapotu“. O instalaci není nutné se příliš zmiňovat – několik kliknutí, volba češtiny, a můžete surfovat. První, čeho si po spuštění všimnete, je rychlost. S tvrzím

vývojářů sice zcela nesouhlasíme (tvrdí, že ve srovnání s předchozí verzí je rychlost dvojnásobná), přesto lze prohlásit, že Opera je velmi rychlá...

Již v předchozích verzích Opera nabídla funkce, o kterých se může uživatelům Internet Exploreru jen zdát (ukládání relací, rychlý přístup...), a zajímavé novinky se objevily i v této verzi. Z hlediska bezpečnosti ocenění zaslouží především ochrana proti malwaru – pokud chcete přejít na stránku,

kteřá je označena společností PhishTank nebo Netcraft, objeví se místo nahrání stránky varování. Další novinkou je podpora validace kořenových certifikátů (EV) a vizuální zvýraznění přítomnosti certifikátů nebo šifrování.

Mimořádně praktickou funkcí je „nové“ vyhledávání Quick Find. Stačí jen zadat hledaný text do adresního řádku, a Opera ho dokáže hledat i v historii (dříve navštívených stránek).

HISTORIE BROWSERŮ

INTERNET EXPLORER

Původně licenční produkt, který se z outsidera stal dominantním browserem internetu.

- 1995** - nákup licence od firmy Spyglass Mosaic, na trhu verze 1 a 2.
- 1996** - první úspěchy Microsoftem vyvinuté verze 3, s podporou CSS, Active X a Java appletů. Tento browser byl také součástí Windows 95 OSR 2.
- 1997** - verze 4 pravděpodobně rozhodla válku browserů, novinkou je vylepšená konfigurace a především větší integrace do systému.
- 1999** - novinka integrovaná ve Windows 98SE, s celou řadou nových funkcí, podstatně vylepšených ve verzi 5.5.
- 2001** - na trh uvedena téměř nesmrtná verze 6, která v současnosti svým rozšířením stále konkuruje IE7, a to i přes celou řadu nedostatků a minimální nabídku funkcí.
- 2005** - představena verze 7, která alespoň částečně stahuje náskok konkurence a konečně také nabízí důležité bezpečnostní prvky (např. ochranu proti phishingu nebo lepší kontrolu ActiveX doplňků).
- 2008** - uvedení beta verze s číslem 8, s poměrně nadějnou nabídkou funkcí, stále však zaostávající o krok za konkurencí.

OPERA

Původně výzkumný projekt norské telekomunikační společnosti Telenor. Dlouhou dobu placený a podezvaný browser, v poslední době oblíbený mezi náročnějšími uživateli.

- 1996** - první veřejná verze s číslem 2.1.
- 1998** - představena třetí verze s podporou Javy, CSS a Netscape plug-inů.
- 2000** - poněkud problematictější verze, která sice přinesla novinky v podobě CSS2 a XML, ale nové jádro (Elektra) se neukázalo jako příliš stabilní.
- 2000** - nová, stabilnější verze, poprvé také nabízena s reklamním bannerem místo klasické „zkoušební“ verze.
- 2001** - šestá verze příliš novinek nepřinesla, za zmínku snad stojí pouze podpora kódování Unicode.
- 2003** - poměrně revoluční verze 7 s novým jádrem (Presto) s vylepšenou podporou standardů, CSS a DOM (Document Object Model). Razantním vylepšením poštovního klienta (M2) a přidáním několika dalších funkcí začíná cesta „komplexní Opery“.
- 2004** - meziverze 7.5 získává pověst výborového, ale komplikovaného nástroje pro náročné surfaře.
- 2005** - v osmé verzi představena celá řada novinek - počínaje podporou SVG

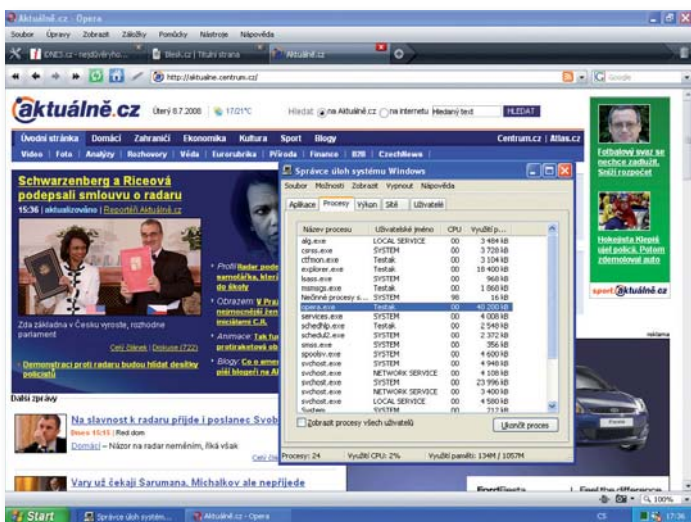
a UserJS, přesto zájem uživatelů neroste.

- 2005** - na podzim byla verze 8.5 nabídnuta zdarma, placená zůstává pouze firemní podpora.
- 2008** - představena verze 9.5, s celou řadou vylepšení nejen v browseru, ale i poštovním klientovi (Opera Mail) a s lepší spoluprací s Operou Mini.

FIREFOX

V současné době jeden z nejoblíbenějších programů s „otevřeným kódem“, browser, který má potenciál ukončit „internetovou nadvládu“ Microsoftu.

- 2002** - zahájen vývoj browseru, poté došlo několikrát ke změně jména (Phoenix, Firebird), které kolidovalo s již existujícími chráněnými jmény.
- 2004** - první vypuštěná „finální verze“.
- 2005** - uvolněna verze 1.1, později i 1.5 s přívětivým ovládacím a ve srovnání s Internet Explorerem i obrovskou nabídkou funkcí.
- 2006** - představena verze 2 s novým jádrem (Gecko 1.8), podporou SVG a JavaScriptu 1.7 a lepším uživatelským rozhraním.
- 2008** - aktuální verze 3 vyvíjena pod kódovým jménem Gran Paradiso, s novým renderovacím jádrem.

Skromná: Ze všech tří browserů zabere Opera nejméně paměti...

Vylepšena byla funkce Opera Link, která dokáže synchronizovat s Operou Mini v telefonu záložky, poznámky nebo položky Speed dial.

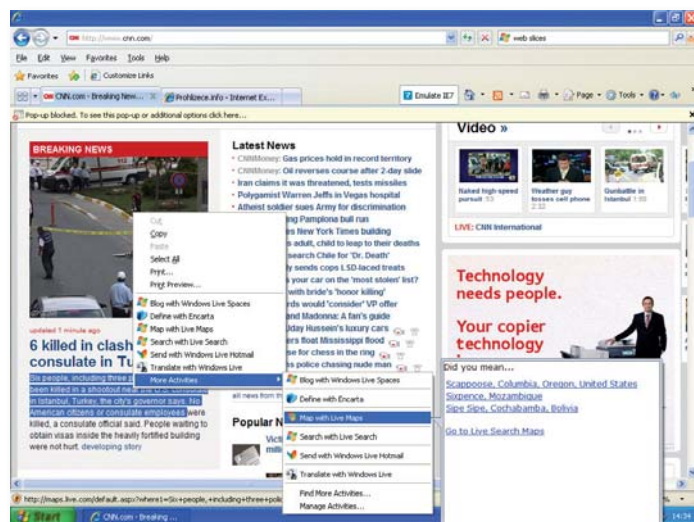
Zdá se to neuvěřitelné, ale poprvé od verze 7.5 lze Operu doporučit i začínajícím a méně zkušeným surfařům. Ano, Opera šla cestou Firefoxu a nová verze je nejen líbivá, ale především méně komplikovaná. Zkušenější uživatelé si samozřejmě v „hlubinách prohlížeče“ nastaví vše podle svých požadavků, začátečníci už ale nejsou frustrováni desítkami tlačítek a nabídek.

Budou slova chvály pohřbena pod tíhou problémů či připomínek? To v žádném případě. Skalní příznivce bude možná trápit zrušení (resp. přemapování) některých zkratk, všechny surfaře ale spíše znechutí stále přetrvávající problémy se zobrazováním některých stránek. Ano, i po více než pěti letech boje za dodržování standardů se stále najdou služby, které Operu ignorují.

ZÁVĚR: Opera se vyvinula do rychlého, praktického a elegantního prohlížeče. Když si navíc uvědomíte, že nabízí integrovaného poštovního klienta, RSS čtečku a IRC klienta, lze ji označit za favorita surfařů. Jediné, co prozatím brzdí její rychlý rozvoj, je silná komunita stojící za Firefoxem (a z toho vyplývající rozsáhlá nabídka rozšíření) a čas to nesmyslný konzervatismus uživatelů.

Firefox 3

Finální verzi browseru Mozilla uvolnila teprve v polovině června – tento kandidát je tedy relativně žhavou novinkou. Třetí verze jednoho z nejoblíbenějších browserů je postavena na novém jádru Gecko 1.9. Projekt Gran Paradiso měl za úkol odstranit slabiny druhé verze Firefoxu (paměťovou náročnost a relativně nízkou rychlost vy-

Aktivita: Pokud přesně neoznačíte text, Maps vám nabídnou nesmysly...

kreslování) a přidat nové funkce pro zvýšení komfortu a bezpečnosti. Už v úvodu lze říci, že více než dva roky vývoje jsou znát. Firefox 3 je opravdu o něco rychlejší – nejvýraznější je zrychlení javascriptového enginu, rozdíl pocítí především uživatelé moderních webových „ajaxových“ aplikací. Vylepšena byla také správa paměti, což naše měření potvrzují jen částečně, pro závěrečné hodnocení si ale musíme počkat na finální verzi.

A jaké novinky tedy Firefox nabízí? V oblasti bezpečnosti je to grafické zvýraznění doménové části adresy (podobně jako u IE8), režim Private Browning, kde data nejsou ukládána do žádné složky, a integrovaný antivir u stahování (nejprve pouze ve verzi pro Windows). Samotný dialog stahování bude navíc vylepšený, ve Windows Vista bude spolupracovat s rodičovskou ochranou. I Firefox nyní nabízí podporu

SSL certifikátů EV (podobně jako Opera), ve spolupráci s Googlem také blokování potenciálně nebezpečných webů.

Podobně jako Opera nyní i nový Firefox disponuje vyhledáváním v adresním řádku, na rozdíl od svého konkurenta však hledá pouze v názvech dříve navštívených webů.

Vylepšení se dočkalo také stahování doplňků a stahování souborů (Firefox nyní dokáže i navazovat přerušena spojení) a za příjemnou změnu lze označit i vylepšení ukládání a práce s hesly.

ZÁVĚR: Firefox sice stále ještě nenabízí tolik funkcí jako konkurenční Opera, rozdíl se ale podstatně zmenšil. Rozsáhlá nabídka rozšíření navíc dokáže „zhoznout“ miskou vah ve prospěch Firefoxu. Pokud v další verzi dojde ještě k lepší optimalizaci managementu paměti, bude těžké neprohlásit Firefox ideálním browserem. ☑

PETR.KRATOCHVIL@CHIP.CZ

Browser	Opera 9.51	Firefox 3	Internet Explorer 8
Verze	sestavení 10081	-	8.0.6001.17184
Web	www.opera.com	http://firefox.czilla.cz/	www.microsoft.com
Celkové hodnocení	90	81	59
Bezpečnost 30 %	90	80	60
Stabilita 10 %	90	70	40
Rychlost 30 %	90	85	70
Funkce 20 %	90	75	50
Uživatelská přívětivost 10 %	85	90	60
Naměřená data			
Velikost instalačních souborů	8,9 MB	7,3 MB	15,1 MB
Zabrané místo v paměti RAM			
Samotný browser (1 okno)	23 MB	30 MB	23,2 MB
Browser: 3 okna (3 weby)	40,2 MB	43,4 MB	58,3 MB
Browser - sekvence webů (10)	24,8 MB	51,2 MB	40,7 MB
Browser - sekvence webů (50)	77,2 MB	69,2 MB	59,8 MB
1 start browseru	3,2s	4,7s	2,7s
Zobrazení webu	4,6s	4,8s	6,2s